

Zoals wij deden uitkomen, hadden Seyss-Inquart en Hitler tegen een sterker naar voren treden van de leider der NSB vooral daarom geen bezwaar omdat deze zich, had hij Hitler eenmaal trouw gezworen, als politiek tegen-speler uitgeschakeld zou hebben. Was dat van Mussert al een hoogst riskant besluit wat Seyss-Inquart betreft, wiens Grootgermaanse sympathieën hem moeilijk hadden kunnen ontgaan, dubbel riskant was het ten aanzien van Hitler: Mussert zou zich aan een man uitleveren die hij dan wel door een roze bril van optimistische verwachtingen was gaan zien maar die in zijn gehele carrière bewezen had, zijn werkelijke voornemens met niets en niemand ontziende bruutheid te kunnen doorzetten. En wat Hitler in het diepst van zijn binnenste voornemens was, met Nederland te doen als hij daar de handen vrij voor had, was Mussert eigenlijk niet duidelijk; vele anderen trouwens evenmin. Slechts twee gelegenheden zijn ons bekend waar Hitler onverhuld voor zijn bedoelingen uitkwam: een gesprek aan tafel in het *Führerhauptquartier* op 5 april 1942 en een persoonlijk onderhoud met Goebbels nog geen twee maanden later, op 30 mei 1942. Beide keren was de strekking van hetgeen Hitler zei, dat Nederland volledig in het *Grossdeutsche Reich* diende op te gaan. 'Man müsse den Holländern und Norwegern gegenüber bei der Auseinandersetzung über diese Fragen' (vraagstukken van de toekomst) 'natürlich sehr vorsichtig sein', zei hij op 5 april '42.

*'Er, der Chef, habe 1938 den Österreichern auch nicht erklärt, dass er sie zum Deutschland eingemeinden wolle: er habe vielmehr darauf hingewiesen, dass er sie mit Deutschland zusammen zum Grossdeutschen Reich vereinigen wolle. So müsse man auch den Germanen des Nordwestens und Nordens immer wieder vor Augen halten, dass es sich um das germanische Reich, 'das Reich' schlechthin, handle, das in Deutschland lediglich seine stärkste weltanschauliche und militärische Kraftquelle habe'*¹ –

anders gezegd: het spreken over het *Grossgermanische* Rijk had, in Hitlers visie, geen andere functie dan de feitelijke inlijving van Nederland in het *Grossdeutsche* Rijk te vergemakkelijken. Over die inlijving tekende Goebbels op 30 mei '42 na zijn gesprek met Hitler het volgende aan:

'Was nun die Politik des Reiches anlangt, so hat der Führer ganz konkrete Pläne zur Erweiterung unserer Grenzen. Für ihn ist es eine Selbstverständlichkeit, dass sowohl Belgien als Flandern als Brabant zu deutschen Reichsgauen gemacht werden. Auch die Niederlande dürfen kein eigenstaatliches Leben mehr führen . . . Ob die Holländer dabei Widerstand leisten oder nicht, ist ziemlich unerheblich. Auch die Niedersachsen haben sich den Reichsplänen Karls des Grossen nicht beugen wollen und er musste sehr harte

¹ *Hitlers Tischgespräche im Führerhauptquartier 1941–1942* (1963), p. 254.